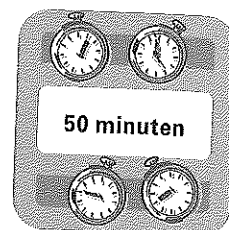
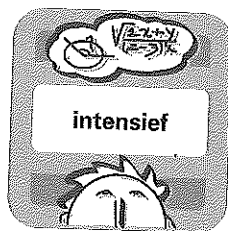
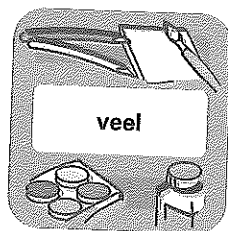
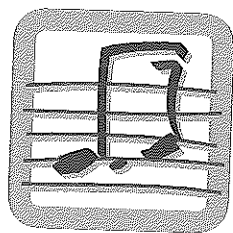

EEN ENG MUZIKAAL VERHAAL

Korte omschrijving

Een hoorspel maken!
De leerlingen beluisteren een verhaal en smukken het op door zelf passende geluiden te maken. Dat kan met eenvoudige materialen zoals met zaden gevulde doosjes, plastic zakjes, elastiekjes ... en zelfgemaakte instrumentjes. Het kan ook door op enkele Orff-instrumenten te spelen, zonder dat er een speciale melodie of figuur moet worden bereikt. Het gaat enkel om geluid maken en er is dus geen enkele voorkennis van notenleer vereist.

Doelstellingen

- **Ontwikkelingsdoelen – Eindtermen**

ET 2.2 Improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel daarvan gebruikmaken.

- **Leerplandoelen**

De leerlingen kunnen een buitenmuzikaal gegeven, een verhaal, met geluidsnabootsingen en instrumenten illustreren.

VVKBaO	OVSG	GO
5.2./9.1 Een muziekstuk ontwerpen vanuit een buitenmuzikaal gegeven.	III-33/2 De kinderen kunnen een verhaal met instrumenten illustreren.	2.2.d Realiseren van geluidsnabootsingen.

- **Aandachtspunten**

Maak vooraf duidelijke afspraken om alles ordelijk te laten verlopen. Wie op een instrument speelt als daar nog geen teken voor gegeven is, doet niet mee of geeft (al dan niet tijdelijk) het stokje af. Stel eerst de instrumenten op. Dat kan zeker als de leerlingen erbij zijn, maar deel de hamertjes pas uit net voor ze zelf mogen spelen.

- **Suggesties voor alternatieve doelstellingen**

De noten do, mi en sol op xylofoon en andere instrumenten terugvinden onder de letterbenaming, respectievelijk C, E en G.

Materiaal en ruimte

Les A: hoe meer instrumenten, hoe beter.

Dat kunnen ook zelfgemaakte schudkokers, potjes met zaden of steentjes, met water (eventueel met rode of blauwe inkt, crêpepapier geeft ook mooie kleuren af) gevulde flesjes, elastiekjes over een doosje gespannen. Dat kan allemaal geknutseld worden in de lessen beeld.

Als er niet geknutseld werd, brengen de leerlingen losse voorwerpen mee. Laat hen zelf zoeken. Geef wel als tip dat er vooral in de keuken veel te vinden is. Geen elektrische toestellen!

Zorg als leerkracht voor enkele lepels, glazen, een plastic teiltje dat je kunt vullen met water om in te blazen.

Ruimte: in een groter lokaal, bijvoorbeeld eetzaal of mediatheek

Les B: in de klas maar ook in een groter lokaal. Het is rustiger als er meer ruimte voorhanden is. Twee xylofonen, twee metalofonen, twee of meer klokkenspellen, naargelang van de beschikbaarheid enkele handtrommen, maraca's, houten blokje en hamers, tamboerijn, bellenkrans ... en een grote klankstaaf. Een hamertje per leerling.

Les A: met zelfgemaakte instrumenten of keukengerei

Vooraf

De leerlingen hebben in de les beeld een instrument geknutseld.

Kon dat niet, dan hebben ze de voortak gekregen om minstens 2 voorwerpen mee te brengen waarmee ze geluid willen (en mogen) maken. Zorg zelf ook voor enkele eenvoudige voorwerpen. Zie materiaallijst.

Spreek af dat in een muziekgroep niet iedereen tegelijk speelt en dat elk geluid maar mag klinken als de dirigent daarvoor het teken geeft. Juf is vandaag de dirigent.

De instap

Vertel de leerlingen dat we vandaag een 'ontdekkingsreis' maken, op zoek naar geluiden. We maken muziek op veel manieren.

Om de beurt mag elke leerling zijn of haar instrument uitpakken en laten horen. Er zullen leerlingen met hetzelfde instrument zijn, maar vraag hun dan om er op een andere manier geluid mee te maken. Je kunt bijvoorbeeld met lepels tegen elkaar tikken, maar je kunt ook de onderkanten gebruiken of ze tegen elkaar aan wrijven.

Zo krijg je zachte en sterke geluiden en kun je al nadenken welke 'instrumenten' je bij elkaar zou kunnen zetten.

Spelen met de instrumenten, groeperen

Nodig de leerlingen uit om verschillende muziekgroepen te maken. Vertel erbij dat je de geluiden die het best bij elkaar passen telkens in een groepje wilt zetten. Doe dat het liefst geleid zodat de leerlingen niet gewoon voor hun vrienden kiezen maar wel degelijk naar de klank luisteren.

Plaats bijvoorbeeld hoog klinkende materialen zoals glazen en flessen bij elkaar. Harde geluiden van potten en pannen zet je ook in een groep. Doffe geluiden van houten snijplankjes en houten lepels passen ook samen.

Elke groep mag zich om de beurt aan de anderen laten horen.

De dirigent kan al met de armen tonen of het geluid hard (maak een wijd gebaar met je armen ver open) of zacht moet zijn. Spreek ook een gebaar af om te stoppen, bijvoorbeeld gewoon je hand opsteken zoals een verkeersagent.

Zorg nu dat je de aandacht van de leerlingen blijft vasthouden door heel snel van groep te wisselen. Met andere woorden, ze musiceren nog altijd om de beurt, maar enkel als ze het teken krijgen. Ze zien dan meteen of ze hard dan wel zacht moeten spelen.

Hoorspel opvoeren

Vertel de leerlingen dat ze naar een verhaal mogen luisteren. Dat vertel je zelf. Tijdens het verhaal zul je de groep die geluid mag maken, aanwijzen. Spreek af dat ze op het teken moeten stoppen zodat ze beslist de rest van het verhaal niet missen. Dan volgt de opvoering.

Pas de geluiden tussen haakjes aan volgens de voorwerpen die jouw leerlingen mee hebben. Dit is slechts een voorbeeld; laat je eigen fantasie maar werken ...

meisje: glazen, flessen

bos: lepels tegen pannen

wind, spinnenwebben, kat: doosje met zand of kleine zaden

huisje: potdeksels

heks, het zwart: raspen, lepels-en-vorkengekletter

dansen, achteruitlopen: houten lepels

het bewoog ... en toen ...: geritsel van papier of plastic

Er was eens een klein, dapper meisje. (glazen, flessen)

Op een dag wandelde ze in het bos. (pan en lepel)

Het zonnetje scheen en de wind (doosje met zand of kleine zaadjes) ruiste zacht door de bomen. Ze plukte vrolijk enkele bloemen (vork tegen glas) en danste verder. (houten lepels) Zo huppelde ze alsmar dieper het bos in. (pan en lepel)

Plots bleef ze staan ... Wat zag ze daar tussen de bomen? Het leek wel ... een huisje! (potdeksels)

Nieuwsgierig kwam ze dichterbij. Wie kon daar nu wonen, zo midden in het bos? (lepels tegen pannen) Het huisje (potdeksels) zag er heel oud uit. Misschien was het wel van een echte heks! (raspen, lepels en vorken)

Het meisje (glazen, flessen) werd een beetje ongerust maar ook supernieuwsgierig. Op de tippen van haar tenen (heel zachte glazen, flessen) sloop ze naar een raam van het huis. (potdeksels) Voorzichtig schoof ze wat bladeren en een spinnenweb opzij (doosje met zand) en toen gluurde ze door het raam.

Wat was dat??? (raspen, lepels en vorken)

Er zat iets donkers en zwarts! Van schrik sprong het meisje op (glazen, flessen) achteruit (houten lepels). Het bewoog! (geritsel van papier...)

Nu wou het meisje (glazen, flessen) beslist weten wat het was!

Ze duwde zachtjes de deur op een kier (doosje). Het zwart bewoog! (raspen, lepels en vorken)

Het leek wel alsof het huisje (potdeksels) zijn adem inhield. (doosje met zand)

En toen ... (vork tegen glas en geritsel van papier, 2 groepen dus) klonk er een lief: 'Miauw?' En een zwarte langharige kat streelde haar benen (doosje).

Oef! Wat was het meisje bang geweest! En nog wel voor zo'n lief poesje!

Ze schaterde het uit en samen met haar lachten heel het huis, het bos en alle instrumenten! (alle geluiden samen)

Ze mocht nog vaak op bezoek komen bij het vriendelijke heertje dat daar woonde en ... Ze leefde nog lang en gelukkig!

Slot

Wisten jullie dat je zo muziek kunt maken? Zelfs beroemde muzikanten doen dat soms zo.

Maak wel de bedenking dat thuis niet alle eetgerei op die manier mag worden gebruikt. Dat vraag je het best eerst even ... Maar misschien mag je wel een concert geven!

Les B: met Orff-instrumenten

Vooraf

Je verdeelt de klas in drie groepen die elk rond een tafel gaan zitten. Je hebt de instrumenten binnen handbereik of ze staan al klaar: xylofonen in een groep, metalofonen in de andere groep, een laatste groep waar de klokkenspellen staan.

De andere kleine slaginstrumenten deel je nog niet uit. Voor jezelf voorzie je in een grote klankstaaf en een grote trom met gepaste hamer of een handtrom.

De opwarming

Vertel de leerlingen dat ze zelf muziek mogen maken en dat iedereen dat zomaar kan.

De instap

Toon op een grote losse klankstaaf waar de leerlingen precies moeten slaan met hun stokje of hamertje, namelijk zo veel mogelijk in het midden. Laat ook bij het slaan het stokje verend opwippen zodat de mooie klank vrijkomt. Laat het verschil in klank horen als je het bolletje op de staaf laat neerkomen en erop laat liggen (doffe klank).

Toon ook de juiste greep om het stokje vast te houden. De beweging moet uit de pols vertrekken.

Deel nu pas de hamertjes uit, met de afspraak dat er alleen op het teken van de juf mee mag worden gespeeld.

De leerlingen mogen per groep om de beurt hun instrument laten horen aan de andere groepen.

Dat is echt als ontdekking, experiment bedoeld. Het hindert niet dat het geen passende klanken zijn. Zo voelen de leerlingen zich ook helemaal niet geremd, met andere woorden er komen geen reacties van 'Ik kan dat niet'. En als juf hoeft je je ook geen zorgen te maken dat je iets fout zou doen. Tegelijk horen de leerlingen wel de klankkleur van de verschillende instrumenten.

Duid aan welke vier leerlingen tegelijk mogen spelen op gelijk welke staaf.

Als ik teken geef, mag de groep van de xylofonen (de houten staven) spelen. Jullie zoeken welke staaf de laagste toon heeft. Kijk goed naar mij zodat je ook weet wanneer je moet stoppen.

De leerlingen van de andere groepen luisteren en spelen nu niet mee. Houd je daar strikt aan!

Nadien herhaal je de opdracht, maar nu komt de groep van de metalofonen aan de beurt (metalen staven) en die leerlingen zoeken ook weer de hoogste toon van hun instrument.

Ten slotte mogen de leerlingen met de klokkenspellen spelen.

Houd dat experimenteermoment kort en verbeter waar nodig de greep van de stokjes of de plaats waar de leerlingen slaan.

Als je niet genoeg instrumenten hebt, kun je je leerlingen over de drie groepen met instrumenten verdelen en nadien laten omwisselen. Ook een doorschuifstelsel behoort tot de mogelijkheden, maar voor een eerste kennismaking mag het allemaal niet te lang duren.

Samen muziek maken

Zorg dat de leerlingen een besluit formuleren (of jij zelf): *hoe groter de staaf, hoe lager de toon*. Laat ter verduidelijking een leerling op een klein staafje van het klokkenspel spelen en een andere leerling op een lange staaf van de xylofoon of metalfoon. Zorg nu dat de instrumenten in de juiste richting staan, namelijk met de langste en dus laagste staven aan de linkerkant van de spelers. Laat hen dat zelf doen als het kan.

Laat de leerlingen vervolgens samen musiceren.

Opdracht: kies een staaf met de letter C, dat is een *do*. Je mag ook op een staaf met de letter G slaan, dat is een ... (de vijfde noot) *do, re mi fa sol!*

Sla zelf op de trom een traag ritme. Zeg de leerlingen dat ze dat moeten volgen. Nu pas mag een groep starten. Voeg na een tijdje de volgende groepen toe.

De leerlingen zullen spontaan enthousiast reageren omdat er een mooie samenklank is. Je kunt dat hernemen met de staaf E er bij, dat is de *mi*.
Laat niet altijd alle groepen tegelijk spelen.

Het hoorspel opvoeren Haal nu uit elke groep een drietal leerlingen naar voor. Zij kiezen een klein instrument zoals maraca's, belletjeskrans, tamboerijn, houten blokje ... Stel hen op een rij op en laat elk even op zijn instrument spelen.

Vertel het verhaal en duid in de loop van dat verhaal de bijpassende instrumenten aan. De leerlingen hebben zonder veel woorden door welke rol zij verder klank zullen geven. Gewoon met de vinger wijzen naar de groep of de leerling is al voldoende.

Zorg voor meer afwisseling door de groepen afwisselend hard (*forte*) en zacht (*piano*) te laten spelen. Je kunt ook voor een spreekkoor zorgen of leerlingen geluiden laten nabootsen zoals krassen als een uil. Laat de leerlingen zelf ideeën aanbrengen.

Je kunt eventueel elke groep een andere ritmische figuur geven, maar dat is al moeilijk om te onthouden.

Er was eens een klein, dapper meisje. (klokkenspellen)

Op een dag wandelde ze in het bos. (xylofonen)

Het zonnetje scheen en de wind (maraca's) ruiste zacht door de bomen. Ze plukte vrolijk enkele bloemen (belletjeskrans) en danste verder (houten blok en houten staafjes). Zo huppelde ze alsmaar dieper het bos in (xylofonen).

Plots bleef ze staan ... Wat zag ze daar tussen de bomen? Het leek wel ... een huisje! (metalofonen)

Nieuwsgierig kwam ze dichterbij. Wie kon daar nu wonen, zo midden in het bos? (xylofonen) Het huisje (metalofonen) zag er heel oud uit. Misschien was het wel van een echte heks! (handtrom en tamboerijnen)

Het meisje (klokkenspellen) werd een beetje ongerust maar ook supernieuwsgierig. Op de tippen van haar tenen (heel zacht klokkenspel) sloop ze naar een raam van het huis (metalofoon). Voorzichtig schoof ze wat bladeren en een spinnenweb opzij (maraca's) en ze gluurde door het raam.

Wat was dat??? (handtrom en tamboerijnen)

Er zat iets donkers en zwarts! Van schrik sprong het meisje (metalofonen) achteruit (houten staafjes en houtblok). Het bewoog! (belletjeskrans)

Nu wou het meisje (klokkenspellen) zeker weten wat het was!

Ze duwde zachtjes de deur op een kier (maraca's). Het zwart bewoog! (handtrom en tamboerijnen)

Het leek wel alsof het huisje (metalofoon) zijn adem inhield (maraca's).

En toen (bellenkrans) klonk er een lief: 'Miauw?' En een zwarte langharige kat streelde haar benen (maraca's).

Oef! Wat was het meisje bang geweest! En nog wel voor zo'n lief poesje!

Ze schaterde het uit en samen met haar lachten heel het huis, het bos en alle instrumenten!

Ze mocht nog vaak op bezoek komen bij het vriendelijke heertje dat daar woonde en ... Ze leefde nog lang en gelukkig!

Slot

De leerlingen vertellen wat ze prettig, 'cool' of zelfs een beetje griezelig vonden. Ruim samen rustig op, met respect voor de instrumenten.